

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

FE DDWEDON NI, FE WNAETHON NI

YN EIN DATGANIAD ANSAWDD BLYNYDDOL 2016-2017,
FE DDWEDON NI Y BYDDEM YN RHOI NIFER O GAMAU GWEITHREDU
AR WAITH YN YSTOD 2017-18. MAE'R DDOGFEN HON YN CYNNWYS
YR HOLL GAMAU GWEITHREDU A GYMERWYD MEWN YMATEB I
DDATGANIAD ANSAWDD BLYNYDDOL 2016-17.

2017/18

1

FE DDWEDON NI

Mae'r Tîm Rheoli Achosion yn gorffen ei adroddiad ar yr ymchwiliadau a gynhaliwyd a'r camau gweithredu a gymerwyd mewn ymateb i'r achos. Bydd yr adroddiad terfynol yn barod i'w gyhoeddi erbyn mis Mehefin 2017.

FE WNAETHON NI

Cynhyrchwyd adroddiad terfynol y Tîm Rheoli Achosion ac fe'i rhannwyd gydag aelodau'r tîm. Yn ogystal, cynhyrchwyd datganiad rhagweithiol i'r wasg i amlinellu'r prif bwyntiau dysgu o'r achos hwn. Er mwyn rhannu'r canfyddiadau ymhellach â chynulleidfaoedd gwyddonol, gwnaed cyflwyniad mewn cynhadledd Ewropeaidd a chyhoeddwyd erthygl a adolygwyd gan gymheiriaid mewn cyfnodolyn gwyddonol.

2

FE DDWEDON NI

Rydym yn parhau i hyfforddi pencampwyr o'r gweithleoedd a'n partneriaid o'r trydydd sector (elusennau, grwpiau gwirfoddol a chymunedol). Dros y flwyddyn nesaf, rydym yn cynllunio recriwtio mwy o bencampwyr o grwpiau lleiafrifol ethnig, y gymuned Sipsiwn a Theithwyr, a phobl sy'n colli eu synhwyrau (anawsterau o ran golwg neu glyw).

Dros y flwyddyn i ddod, byddwn yn gweithio gyda phobl sydd ag anableddau dysgu, eu gofalwyr, gweithwyr proffesiynol iechyd ac eraill, i archwilio'r rhwystrau i gael mynediad at sgrinio. Ein hamcan yw sicrhau bod y pethau cywir ar waith i sicrhau eu bod yn cael y gwasanaeth sgrinio gorau posibl.

FE WNAETHON NI

Yn ystod 2017-2018, fe wnaethom hyfforddi 47 o bencampwyr sgrinio o feddygfeydd ledled Cymru gyfan lle roedd y lefelau sgrinio yn isel. Roedd hyn yn cydfynd â'n mis ymgyrchu, Sgrinio Am Oes. Fe wnaethom hefyd asesu pa mor effeithiol y bu'r rhaglen bencampwyr, a pharau i gynnwys ein pencampwyr mewn cymunedau lle rydym yn gwybod bod rhwystrau i sgrinio.

Fe wnaethom hefyd ddechrau ymarfer eang i edrych ar y gwasanaeth rydym yn ei gynnig i bobl gydag anabledd dysgu. Roedd hyn yn cynnwys defnyddwyr gwasanaethau, eu teuluoedd a'u gofalwyr, gweithwyr proffesiynol iechyd a'n staff sgrinio, gan edrych ar draws yr holl raglenni a ddarparwn yng Nghymru.

3

FE DDWEDON NI

Dewiswyd sonograffydd o bob safle Bwrdd Iechyd fel yr arweinydd ar gyfer annormaleddau ffetysol y galon ac fel y person cyswllt i Sgrinio Cyn Geni Cymru. Byddant yn cael hyfforddiant ychwanegol i'w cynorthwyo i gefnogi'r sonograffyddion yn eu Byrddau Iechyd. Mae'r hyfforddiant bellach wedi dod i ben a byddwn yn archwilio'r cyfraddau canfod i fonitro'r gwelliant.

FE WNAETHON NI

Cynhaliwyd archwiliad cyn y cyflwynwyd yr arweinwyr ar y galon a'r hyfforddiant ar gyfer sonograffwyr. Cynhaliwyd archwiliad dilynol a ddangosodd welliant yn y cyfraddau canfod heb fod effaith ar y llwyth gwaith yn sgil ailadrodd dianghenraid. Mae sonograffwyr bellach wedi cael hyfforddiant pellach gyda meddygaeth ffetysol yng Nghaerdydd i wella eu sgiliau clinigol.

4

FE DDWEDON NI

Dros y flwyddyn i ddod, byddwn yn gweithio gyda'n partneriaid o'r holl sectorau i gymeradwyo'r blaenoriaethau ar gyfer cymryd camau i leihau niwed sy'n gysylltiedig ag alcohol. Dyma un o'n prif flaenoriaethau hefyd o dan yr agenda profiadau niweidiol mewn plentyndod, ac rydym yn gweithio gyda'n partneriaid i godi ymwybyddiaeth.

FE WNAETHON NI

Roedd oedi o ran rhoi'r cam hwn ar waith yn ôl yr amserlenni a gynlluniwyd oherwydd effaith blaenoriaethau eraill na ragwelwyd ar lwyth gwaith meddygon ymgynghorol ac argaeledd partneriaid. Mae'r Bartneriaeth Genedlaethol er Atal y Camddefnydd o Alcohol bellach wedi'i sefydlu, cytunwyd ar yr aelodau ac mae'r cyfarfod cyntaf wedi'i drefnu ar gyfer mis Medi 2018.

5

FE DDWEDON NI

Yn 2017, rydym yn bwriadu cynnal ymchwil pellach ar ffynonellau cymorth a gwytnwch ymysg pobl yng Nghymru a'r cysylltiadau â phrofiadau niweidiol mewn plentyndod. Rydym hefyd yn datblygu'r hyn rydym wedi'i ddysgu ynghylch y profiadau hyn ar draws ieched ac addysg a chydâ'n rhanddeiliaid i helpu i gefnogi gwaith a chynlluniau yn y dyfodol i atal goblygiadau'r profiadau yng Nghymru ac ymdrin â nhw.

Byddwn yn parhau i godi ymwybyddiaeth ynghylch y profiadau hyn drwy rannu ein hymchwil gydag ystod eang o randdeiliaid, ymarferwyr, y rheini sy'n dylanwadu ar bolisi, a'r cyhoedd.

FE WNAETHON NI

Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn bartner yn Cymru Well Wales, cydweithrediad o sefydliadau yng Nghymru, sydd wedi ymrwymo i gydweithio heddiw i sicrhau ieched gwell i bobl Cymru fory.

Mae Cymru Well Wales wedi sefydlu Hwb Cymorth ar gyfer Profiadau Niweidiol mewn Plentyndod i gynyddu ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o brofiadau niweidiol mewn plentyndod ymysg gweithwyr proffesiynol, cymunedau, teuluoedd, plant a phobl ifanc. Gweledigaeth yr Hwb yw lleihau nifer y profiadau niweidiol y mae pobl yng Nghymru yn eu profi a meithrin gwytnwch y rheini sydd eisoes wedi profi profiadau niweidiol mewn plentyndod.

Mae'r Hwb yn gweithio'n agos gyda gweithwyr proffesiynol a sefydliadau ar draws amrywiaeth o sectorau yng Nghymru, gan gynnwys tai, ieched, addysg, gwasanaethau cymdeithasol, gwasanaethau brys a chyfiawnder troseddol. Mae hefyd yn gweithio gyda rhieni, plant a phobl ifanc i ddatblygu deunydd ac adnoddau hyfforddi.

6

FE DDWEDON NI

Yn ystod 2017/2018, byddwn yn ei gwneud yn haws i fwy o ysmygwyr gael cymorth sy'n rhoi'r cyfle gorau bosibl iddynt roi'r gorau iddi, drwy lansio brandio newydd.

FE WNAETHON NI

Cyflwynwyd 'Helpa Fi i Stopio' ar 19 Ebrill 2017 fel y cam cyntaf tuag at gael system integredig yng Nghymru ar gyfer rhoi'r gorau i ysmegu. Gyda brandio unigol, rhif ffôn am ddim a gwefan newydd, mae Helpa Fi i Stopio yn ei gwneud yn haws i ganfod cymorth i roi'r gorau iddi. Bydd ymgyrch gyhoeddus yn annog ysmygwyr i gysylltu â'r tîm Helpa Fi i Stopio ar 0800 085 2219, yn www.helpmequit.wales/cy/ neu drwy anfon HMQ at 80818.

7

FE DDWEDON NI

Rydym yn parhau i ledaenu'r neges 'Sadiwch i...gadw'n SAFF' i wella eich cryfder a'ch cydbwysedd, siarad am eich cwmpadau a gweithio gyda'n partneriaid i sicrhau bod amgylchedd eich cartref yn ddiogel. Byddwn yn parhau i arwain y Tasglu Cenedlaethol Gofal Iechyd Darbodus i Atal Cwmpadau a byddwn yn cefnogi lansiad parhaus y neges 'Sadiwch i...gadw'n SAFF' ledled Cymru, sy'n canolbwyntio ar leihau'r risg o gwmpo. Ac rydym yn parhau i godi ymwybyddiaeth ar draws y Byrddau Iechyd a meithrin partneriaethau gwerth chweil gyda'n partneriaid yn y sector gwirfoddol i sicrhau bod pobl yn derbyn y negeseuon cywir yn y ffordd gywir ar yr amser cywir, i'w cadw'n ddiogel, yn iach ac yn annibynnol yn eu cartrefi eu hunain.

FE WNAETHON NI

Bellach rydym wedi datblygu rhaglen hyfforddi Ymyriad Byr Cwmpadau sy'n cefnogi staff y gymuned y tu allan i'r gwasanaeth iechyd ledled Cymru sy'n ymweld â phobl yn eu cartrefi i siarad am gwmpadau â nhw, gan ganolbwyntio'n bennaf ar gryfder a chydbwysedd, hanes o gwmpadau a diogelwch amgylchedd eu cartrefi. Felly mae hyn yn parhau i adeiladu ar 'Sadiwch i...gadw'n SAFF'.

Datblygwyd yr hyfforddiant ymyriad byr gyda chefnogaeth y tîm Iechyd Cyhoeddus lleol yn Hywel Dda. Mae tîm Iechyd Cyhoeddus lleol Caerdydd a'r Fro wedi cyfrannu at ddatblygiad rhaglen cryfder a chydbwysedd sydd bellach yn cael ei chyflwyno. Yn ystod y flwyddyn nesaf, bydd y ffocws ar wreiddio elfen hanes cwmpadau'r gwaith mewn gofal sylfaenol.

8

FE DDWEDON NI

Bydd y cam nesaf o welliannau'n canolbwyntio ar gefnogi ein partneriaid i ailysgrifennu'r tudalennau GIG ychwanegol ar gyfer y wefan LHDT. Bydd hyn yn cynnwys gwybodaeth ar brofiad a hunaniaeth pobl drawsrywiol. Byddwn hefyd yn edrych ar y bylchau o gwmpas sgrinio, mynediad at ofal iechyd, ac iechyd trawsrywiol.

FE WNAETHON NI

Fe wnaethom ddatblygu tudalennau LHDT ychwanegol ar gyfer gwefan NHS Direct. Fe wnaethom hefyd ariannu nifer o fentrau hyfforddi sy'n canolbwyntio ar godi ymwybyddiaeth o faterion mynediad mewn perthynas â'r Gymuned Drawsrywiol. Cefnogwyd y rhain gan Unique Transgender a'r Gymdeithas Ymchwil ac Addysg Hunaniaeth Rhyweddol.

9

FE DDWEDON NI

Fe wnaethom ddefnyddio adborth o gwynion a phryderon cwsmeriaid i wella profiadau pobl o Sgrinio Llygaid Diabetig Cymru (DESW).

Mae Staff DESW yn cael eu hyfforddi mewn gofal cwsmeriaid ac rydym hefyd wedi newid sut rydym yn gweithio, gyda'r staff bellach yn cymryd rhan yn yr archwiliadau pan godir pryderon. Rydym yn gwybod o hyd bod angen gwneud mwy. Rydym yn gweithio ar ffyrdd o gofnodi profiad pobl o fynd i apwyntiadau sgrinio llygaid fel y gallwn barhau i wella ein gwasanaethau.

FE WNAETHON NI

Mae pob sgriniwr DESW wedi cael hyfforddiant Gofal Cwsmeriaid Wyneb yn Wyneb ac wedi cwblhau'r llawlyfr Cyfathrebu cysylltiedig. Mae hyfforddiant ar y Ddeddf Galluedd Meddyliol wedi'i gynllunio ar gyfer holl staff DESW ym mis Mehefin 2018 i gynorthwyo sgrinwyr i ymdrin â'r niferoedd uwch o'n cleifion lle mae'n bosibl y bydd anawsterau o ran cael y caniatâd priodol ar gyfer sgrinio. Mae arolwg ehangach o'r broses ganiatâd ar waith i sicrhau bod ein harferion gweithio nid yn unig yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth newydd ond hefyd yn darparu mwy o wybodaeth i gleifion cyn mynd i'r clinig a phan fyddant yno. Mae SLIDC wedi prynu byrddau camera mwy ar gyfer ein safleoedd sefydlog er mwyn gallu cynnig apwyntiad/mynediad ar gyfer y rheini y mae angen cadeiriau olwyn mwy arnynt ac sy'n cael anhawster cyrraedd y camerâu. Lle bydd y gwasanaeth yn ymwybodol bod y claf mewn cadair olwyn cyn yr apwyntiad, mae angen blaenoriaethu lleoliad sy'n fwy addas i'w hanghenion.

Yn ystod 2017/18, cynhaliodd DESW gynllun peilot dros ddau fis yn casglu adborth gan gleifion tra roeddent yn y clinig. Mae angen cymryd camau i adolygu a mynd i'r afael â'r adborth negyddol a gafwyd. Mae proses fwy cadarn o adolygu pryderon, y camau a gymerwyd a'r gwersi a ddysgwyd yn cael ei datblygu, gan gynnwys cyfathrebu themâu sy'n ymddangos yn rheolaidd i sicrhau bod yr holl staff yn ymwybodol o'r meysydd y mae angen inni eu gwella. Ar hyn o bryd, mae'r gwasanaeth yn adolygu cynnwys ein llythyrau gwahodd am apwyntiad a ddylai annog mwy o gyfathrebu cyn mynd i'r clinig yn yr achosion hynny lle mae gan y claf anghenion ychwanegol. Mae darn arall o waith wedi'i gynllunio i ystyried sut mae'r gwasanaeth yn ymgysylltu â'n cleifion sy'n byw mewn cartrefi nyrsio neu ofal ar hyn o bryd, a sut y gallem wella ein dulliau cyfathrebu i gefnogi gwelliannau i brofiad sgrinio'r claf.

10

FE DDWEDON NI

Byddwn yn parhau i fonitro'r achosion o ganser y geg a'r cyfraddau goroesi. Byddwn hefyd yn darparu cyngor a chefnogaeth i Fyrddau lechyd, gofal sylfaenol, a chynllun gweithredu gwasanaethau deintyddol i wella'r diagnosis cynnar o ganser y geg yng Nghymru.

FE WNAETHON NI

We continued to monitor the number of cases of mouth cancer and survival rates. We also provided advice to reduce the number of these cancers. (For example, advice on HPV - the human papilloma virus. HPV is the name for a group of viruses that affect your skin and the moist membranes lining your body.)

Mae mwy na 100 o wahanol fathau o HPV, a gall tua 30 math o haint HPV effeithio ar eich man ceneddol. I gael rhagor o wybodaeth am HPV, ewch i www.nhs.uk/chq/pages/2611.aspx.

Roedd ein cyngor hefyd yn cynnwys annog diagnosis cynnar (fel archwilio meinweoedd meddal y geg fel rhan o bob archwiliad deintyddol) a thriniaeth gyflym.

I gael rhagor o wybodaeth am yr adroddiad amllder 2011-2015, ewch i: <https://public.tableau.com/profile/welsh.cancer.intelligence.and.surveillance.unit#!/vizhome/CancerincidencebystageatdiagnosisinWales/Homepage>

11

FE DDWEDON NI

Dechreuodd y gwaith o ail-leoli ein staff o fewn Gorllewin Cymru yng nghanol 2016, gyda'r gwaith o wella ein heiddo yng ngogledd Cymru yn dechrau yng nghanol 2017. Fe wnaethom ddysgu nifer o wersi o'r broses o ail-leoli yn ne Cymru, y byddwn yn eu defnyddio i gefnogi staff gyda'r broses symud newydd.

FE WNAETHON NI

Daeth y broses o ail-leoli yng ngorllewin Cymru i leoliad wedi'i ailwampio i ben yng nghanol 2017; ewch i'r stori 'We've moved' i gael rhagor o wybodaeth. Yn fuan wedi hynny, fe wnaethom ddechrau gweithio ar ein lleoliadau yng ngogledd Cymru gan ddechrau gyda Thŷ Clwydian. Fe wnaethom weithio gyda chontractwyr moesegol i brynu ffenestri, llawr a dodrefn newydd. Mae'r adeilad bellach yn safle cynnes a chyfeillgar i'r amgylchedd ar gyfer 23 aelod o staff.

12

FE DDWEDON NI

Rydym wedi dechrau cynllunio ar gyfer ymgyrch y flwyddyn nesaf. Mae ein tîm am drafod dewisiadau brechu gyda staff a pham ei bod yn bwysig diogelu ein staff, eu cydweithwyr, eu teuluoedd a'u cymunedau rhag y ffliw.

Rydym am i'r holl staff allu cael brechiad mewn lleoliad ac ar amser sy'n gyfleus iddynt. Yn gyffredinol, byddem yn hoffi gweld mwy o staff yn derbyn y cynnig i gael brechiad. Mae hyn yn ymyriad iechyd cyhoeddus pwysig a hoffem osod esiempl i holl staff y GIG yng Nghymru.

FE WNAETHON NI

Fe wnaethom gynnwys ein gweithlu ehangach er mwyn cael ei farn ynghylch sut y gallem wella'r gwasanaethau a ddarparwn ar gyfer ein staff. Fe wnaethom hyfforddi wyth o'n nyrsys i ddod yn 'frechwyr cymheiriaid' fel y gall staff gael brechiad yn haws. Fe wnaethom hefyd gyflwyno cynllun talebau sy'n galluogi staff i gael eu brechiad mewn archfarchnad neu fferyllfa leol, ar amser sy'n gyfleus iddynt.

Os hoffech gysylltu â ni, gwnewch hynny ar bob cyfrif.

 general.enquiries@wales.nhs.uk

Gallwch hefyd gysylltu â ni drwy'r cyfryngau cymdeithasol.

 www.facebook.com/pages/Iechyd-Cyhoeddus-Cymru

 www.twitter.com/IechydCyhoeddus

 www.vimeo.com/publichealthwales